



Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Σχολή Καλών Τεχνών
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

ΗΜΕΡΙΔΑ

**ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: ΠΡΟΣ ΜΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΘΝΟΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**

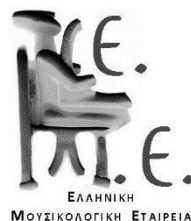
(ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, τέλη 19ου αι. – 1912)

Πέμπτη, 21 Μαΐου 2015

Κτήριο Τμήματος Μουσικών Σπουδών Θεσσαλονίκης, Θέρμη

Ώρα: 12:30, αίθουσα 9

ΟΡΓΑΝΩΣΗ: ΟΜΑΔΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΕΘΝΟΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ



Υπό την αιγίδα της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΟΜΑΔΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΕΘΝΟΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ – Ο.Ι.Ε. (2013-)

Συντονιστής: Γιώργος Κίτσιος, Λέκτορας Εθνομουσικολογίας

Μέλη:

Κασσιανή Βαμβαδλιώτη

Χριστίνα Ζορμπά

Δέσποινα Καλογιάννη

Γεωργία Καραντώνη

Ευαγγελία Κουτή

Αλεξία Κοψαλή

Χρυσή Κυρατσού

Θάλεια Παρασκευοπούλου

Λυδία Χατζησυμεωνίδου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

12:00-12:30 Προσέλευση – Έναρξη ημερίδας

12:30-13:30

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Προεδρεύων: Δρ. Γιάννης Βαλιάντζας

Γιώργος Κίτσιος

Ανα-δομώντας τα εθνομουσικολογικά παρελθόντα ενός αστικού χώρου: Δεδομένα και μεταδεδομένα από τη χρονομηχανή του Φουκώ

Κασσιανή Βαμβαδλιώτη

Ημερήσιος και περιοδικός Τύπος: Ζητήματα μεθοδολογίας έρευνας και διαχείρισης πρωτογενούς υλικού

Αλεξία Κουσαλή

Ο Τύπος της Θεσσαλονίκης κατά την περίοδο 1869-1912. Προβλήματα και σκέψεις γύρω από την εθνομουσικολογική έρευνα επί γραπτών πηγών

13:30-13:45 **Συζήτηση**

13:45-14:00 **Διάλειμμα**

14:00-15:00

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Προεδρεύουσα: Δρ. Sabine Koch

Ευαγγελία Κουτή

Η πολιτιστική ζωή της Θεσσαλονίκης κατά την περίοδο 1850-1912 μέσα από τη βιβλιογραφία

Δέσποινα Καλογιάννη

Κοινωνία, καθημερινότητα και μορφές διασκέδασης στη Θεσσαλονίκη της περιόδου 1875-1912 μέσα από το έργο του Κώστα Τομανά

Χρυσή Κυρατσού

Η εξέλιξη των μορφών διασκέδασης στη Θεσσαλονίκη της περιόδου 1903-1913 μέσα από τις σελίδες της Αλήθειας και της Νέας Αλήθειας

15:00-15:15 **Συζήτηση**

15:15-15:30 **Διάλειμμα**

15:30-16:30

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Προεδρεύων: Δρ. Γιώργος Κίτσιος

Sabine Koch

Εισάγοντας το “Δυτικό Κανόνα” στη Βόρεια Ελλάδα: Οι Αιμίλιος Ριάδης και Δημήτριος Λάλας ως σκαπανείς της έντεχνης μουσικής

Γεωργία Καραντώνη

Μουσική, ψυχαγωγία και κοινωνία μέσα από το διαδίκτυο

Γιάννης Βαλιάντζας

Εννοιολογική μοντελοποίηση σε Εθνομουσικολογικές Συλλογές

16:30-17:00 **Συζήτηση**

ΤΕΛΟΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Γιώργος Κίτσιος: «Ανα-δομώντας τα εθνομουσικολογικά παρελθόντα ενός αστικού χώρου: Δεδομένα και μεταδεδομένα από τη χρονομηχανή του Φουκώ»

Η κατανόηση των σύνθετων ιστορικών πολιτισμικών συμφραζόμενων ενός αστικού περιβάλλοντος συνεπάγεται την ανάγκη μιας συστηματικής και πολυδιάστατης ερευνητικής διαδικασίας. Μια από τις ιστοριογραφικές αντιλήψεις οι οποίες επηρέασαν σημαντικά την Ιστορική Εθνομουσικολογία, διακρίνεται από την έμφαση στους τρόπους που το υποκείμενο δομεί την ταυτότητά του. Συνεκδοχικά, μια *Αρχαιολογία της Γνώσης*, όπως αυτή εκφράστηκε από τον Φουκώ, μπορεί να διαμορφώσει ένα πεδίο αντίληψης, όπου η επιτελεστική φύση των μουσικών πρακτικών ουσιαστικά αναπαριστάνει το πολιτισμικό πλαίσιο μιας κοινότητας. Ποιες, όμως, είναι οι προϋποθέσεις μιας τέτοιας προσέγγισης; Μπορεί να είναι πλήρης και αν όχι, γιατί; Με ποιους τρόπους συλλογής και αξιοποίησης πρωτογενούς πραγματολογικού υλικού θα μπορούσε να είναι εφικτή η δημιουργία μιας ευέλικτης και πολυεπίπεδης γνωσιακής βάσης, ως αφετηρίας μιας προσπάθειας ανάδειξης των λανθανόντων κομματιών στο παζλ της «μεγάλης εικόνας»;

Κασσιανή Βαμβαδλιώτη: «Ημερήσιος και περιοδικός Τύπος: Ζητήματα μεθοδολογίας έρευνας και διαχείρισης πρωτογενούς υλικού»

Στην παρούσα ανακοίνωση επιχειρείται η εξέταση της διαδικασίας της αποδελτίωσης ως μεθοδολογική προσέγγιση αλλά και, ευρύτερα, ως σημαντική πηγή άντλησης πληροφοριών, καθώς μεγάλο μέρος του αρχειακού υλικού προέρχεται από τον περιοδικό και ημερήσιο Τύπο της υπό εξέταση εποχής. Στόχος είναι επίσης η παρουσίαση του τρόπου δράσης της αντίστοιχης ερευνητικής ομάδας και του υλικού που έχει μέχρι σήμερα συλλεχθεί.

Αλεξία Κουαλή: «Ο Τύπος της Θεσσαλονίκης κατά την περίοδο 1869-1912. Προβλήματα και σκέψεις γύρω από την αναζήτηση γραπτών πηγών»

Αναζήτηση και καταγραφή τίτλων ελληνόφωνων εφημερίδων και περιοδικών της περιόδου από το 1869 έως το 1912 με τόπο έκδοσης τη Θεσσαλονίκη στις διάφορες βιβλιοθήκες και αρχεία της πόλης αλλά και σε μελέτες σημαντικών ανθρώπων, σχετικά με την εφημεριδογραφία της Θεσσαλονίκης. Ποιες είναι οι δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίσει ένας νέος ερευνητής και ποιοι οι χώροι που διατηρούν αρχειακό υλικό για την υπό έρευνα περίοδο.

Ευαγγελία Κουτή: «Η πολιτιστική ζωή της Θεσσαλονίκης κατά την περίοδο 1850-1912 μέσα από τη βιβλιογραφία»

Θέμα της παρούσας έρευνας αποτελεί η μελέτη της πολιτιστικής ζωής της Θεσσαλονίκης κατά την περίοδο 1850-1912 μέσα από τη διαθέσιμη βιβλιογραφία. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα εστιάζει στα στοιχεία που συνθέτουν την πολιτιστική ζωή της ελληνικής κοινότητας της Θεσσαλονίκης εκείνης της περιόδου και αφορά στην αναζήτηση σχετικής βιβλιογραφίας, τόσο σύγχρονης με την εποχή όσο και μεταγενέστερης. Ως προς τον εντοπισμό βιβλιογραφικών πηγών με ημερομηνία έκδοσης σύγχρονης με την περίοδο που μελετάται, μπορεί να σημειωθεί ότι κυριότερες πηγές άντλησης πληροφοριών συνιστούν, εκτός από τον Τύπο της εποχής (εφημερίδες, περιοδικά), τα καταστατικά, οι κανονισμοί και οι λογοδοσίες πολιτιστικών και μορφωτικών συλλόγων. Σε γενικές γραμμές, ωστόσο, παρατηρείται μία αρκετά περιορισμένη ύπαρξη διαθέσιμων πηγών από εκείνη την εποχή, γεγονός που

χαρακτηρίζει εν μέρει και τη μεταγενέστερη βιβλιογραφία, η οποία ούτως ή άλλως στηρίζεται κατεξοχήν και κατά το δυνατόν σε πρωτογενείς πηγές. Ο σημαντικότερος όγκος των πληροφοριών σχετικά με την πολιτιστική ζωή της εποχής αφορά κατά κύριο λόγο στη θεατρική και μουσική κίνηση της πόλης, στις μορφές διασκέδασης, στη σύσταση πολιτιστικών, φιλανθρωπικών και μορφωτικών συλλόγων, καθώς και στην εκπαιδευτική δραστηριότητα, ενώ σε πολύ μικρότερο βαθμό απαντώνται στοιχεία συναφή με τις εικαστικές τέχνες και τη λογοτεχνική παραγωγή (ποίηση και πεζογραφία).

Δέσποινα Καλογιάννη: «Κοινωνία, καθημερινότητα και μορφές διασκέδασης στη Θεσσαλονίκη της περιόδου 1875-1912 μέσα από το έργο του Κώστα Τομανά»

Η οθωμανική Θεσσαλονίκη της περιόδου 1875-1912 παρουσιάζει ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον. Εκδίδονται εφημερίδες, λειτουργούν σχολεία, κολλέγια, καθώς και κάποια πανεπιστημιακά τμήματα. Σταδιακά η πόλη εκσυγχρονίζεται αποκτώντας φωτισμό, τραμ και σιδηρόδρομο που την συνδέει με άλλες γειτονικές χώρες. Δραστηριοποιούνται παντός είδους θίασοι, μουσικοί, χοροδιδάσκαλοι από την Ελλάδα και την Ευρώπη. Επίσης, διάσημοι αρχιτέκτονες κατασκευάζουν σπουδαία κτίρια. Παρουσιάζονται έργα δραματικά, οπερέτες και όπερες, συναυλίες και κωμωδίες. Η εποχή των Απόκρεω παρουσιάζει έντονη κινητικότητα. Επιπρόσθετα, φιλαρμονικές και στρατιωτικές μπάντες περιφέρονται και γαμίζουν με μουσική τους δρόμους και τις πλατείες. Μαθητές συχνά ψάλλουν ύμνους και δίνουν σχολικές παραστάσεις. Ο κινηματογράφος κάνει την εμφάνισή του, καθώς επίσης ιδρύεται ο Όμιλος Φιλόμουσων. Γενικότερα, το ενδιαφέρον των Θεσσαλονικέων για το θέατρο, τη μουσική και τις παντός είδους καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, είναι έντονο.

Χρυσή Κυρατσού: «Η εξέλιξη των μορφών διασκέδασης στη Θεσσαλονίκη της περιόδου 1903-1913 μέσα από τις σελίδες της *Αλήθειας* και της *Νέας Αλήθειας*»

Η συγκεκριμένη, εν εξελίξει, μελέτη, ασχολείται με την καλλιτεχνική ζωή της Θεσσαλονίκης και συγκεκριμένα κατά την περίοδο 1903-1913, έτσι όπως παρουσιάζεται μέσα από τις σελίδες της «Αλήθειας» και αργότερα της «Νέας Αλήθειας». Πρόκειται για εφημερίδες που απευθύνονταν σε ένα αστικό αναγνωστικό κοινό, συνεπώς ανάλογα είναι και τα άρθρα που αφορούν στην καλλιτεχνική ζωή. Μεμονωμένα άρθρα από σατιρικές εφημερίδες της ίδιας περιόδου αξιοποιούνται ως συμπληρωματική πηγή. Γίνεται επίσης μια σύντομη επισκόπηση σε εδράιους δημόσιους χώρους αναψυχής, όπως εστιατόρια, καφενεία, ξενοδοχεία, κινηματογράφους, θέατρα, όπως επίσης σε θιάσους, χοροεσπερίδες, πολιτιστικούς ομίλους και συνδέσμους αλλά και καλλιτέχνες που αποθεώθηκαν στις αρχές του προηγούμενου αιώνα.

Sabine Koch: «Εισάγοντας το “Δυτικό Κανόνα” στη Βόρεια Ελλάδα: Οι Αιμίλιος Ριάδης και Δημήτριος Λάλας ως σκαπανείς της έντεχνης μουσικής»

Η μουσικολογική συζήτηση για την μουσική ζωή της Θεσσαλονίκης κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας έχει επηρεαστεί από σοβινιστικές διακρίσεις μεταξύ ευρέως αποδεκτών και περιφερειακών πολιτισμών, ενώ έχει δεχτεί αρνητικές επιρροές από την ανεπαρκή γνώση πολιτισμικών πρακτικών από περιοχές που υποτίθεται πως ήταν στο περιθώριο. Η προκατάληψη αυτή είχε ως αποτέλεσμα την περιθωριοποίηση γηγενών συνθετών κατά τα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα και την δυσανάλογη εξιδανίκευση των μεταγενέστερων μουσικών. Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται την έλλειψη προηγούμενων ερευνών εστιάζοντας στον Δημήτριο Λάλα (1844-1911) και Αιμίλιο Ριάδη (1880-1935). Ενώ το καλλιτεχνικό επίτευγμα του Λάλα έχει επανειλημμένα

περιοριστεί στο να παρουσιάζεται ως ένας επίγονος του Wagner, η φήμη του Ριάδη στηρίζεται από τη μια μεριά σε μεγάλο βαθμό σε μια υποτιθέμενη σύνδεση με Γάλλους ιμπρεσιονιστές και από την άλλη στη δημιουργία ενός πραγματικά εθνικού και «σύγχρονου» ύφους σύνθεσης. Η μελέτη αυτή βάζει τέτοιες απόψεις σε προοπτική μέσα από μια προσεκτική εξέταση κειμένων από την εποχή που έζησαν οι συνθέτες μέχρι και τώρα. Την ίδια στιγμή, άπλετο φως έρχεται να χυθεί στο ερώτημα γιατί προηγούμενες προσπάθειες για τον εμπλουτισμό της τοπικής μουσικής κουλτούρας με δυτικά πρότυπα προχώρησε μάλλον ενσυνείδητα στη Θεσσαλονίκη, παρεμποδίζοντας την καλλιτεχνική ανάπτυξη του Λάλα και του Ριάδη και καθυστερώντας μια δίκαιη αναγνώριση των έργων τους.

Γεωργία Καραντώνη: «Μουσική, ψυχαγωγία και κοινωνία μέσα από το διαδίκτυο» Κατά τη διαδικασία αναζήτησης υλικού για την πολιτιστική ζωή της Θεσσαλονίκης της περιόδου 1875-1912, μία από τις πηγές στις οποίες εύλογα κανείς θα αποταθεί είναι το διαδίκτυο. Ο ευρύς διαδικτυακός χώρος αποτέλεσε μία πρώτη δεξαμενή άντλησης πληροφοριών αφενός γενικού και αφετέρου ειδικότερου χαρακτήρα. Τα ευρήματα θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι είναι περιορισμένα, δεδομένου του πόσο πίσω στο χρόνο αναζητούνται. Υπάρχουν ωστόσο πηγές που λειτουργούν πληροφοριακά και αναφέρονται από ιστορικής σκοπιάς στα τεκταινόμενα εκείνης της περιόδου και συμπληρωματικά στην καλλιτεχνική ζωή της πόλης, με πλούσιο συνοδευτικό φωτογραφικό υλικό. Επίσης, υφίστανται και ορισμένοι διαδικτυακοί ιστότοποι, οι οποίοι περιέχουν ψηφιοποιημένες εφημερίδες από το 1875 και μετά, αποτελώντας ορισμένες από τις πλέον αξιοποιήσιμες πρωτογενείς πηγές.

Γιάννης Βαλιάντζας: «Εννοιολογική μοντελοποίηση σε Εθνομουσικολογικές Συλλογές»

Τα εννοιολογικά μοντέλα αναπαριστούν ρητά και τυπικά τη γνώση ενός ερευνητικού πεδίου. Η εργασία αυτή παρουσιάζει το EMCM (EthnoMusic Conceptual Model), μια οντολογία εκφρασμένη σε RDFS Schema, η οποία αποκαλύπτει τη σημασιολογία της οργάνωσης μεγάλων εθνομουσικολογικών συλλογών. Βασίζεται στα μοντέλα αναφοράς CIDOC CRM και FRBRoo για την περιγραφή των αντικειμένων πολιτιστικής κληρονομιάς και έχει σχεδιαστεί για να καλύπτει τις ανάγκες περιγραφής εθνομουσικολογικών αρχείων, που περιλαμβάνουν τόσο μουσικό υλικό όσο και εθνογραφικές συνεντεύξεις. Το μοντέλο EMCM ενσωματώνει έννοιες από τις επιστήμες της εθνομουσικολογίας και της πολιτισμικής ανθρωπολογίας, με στόχο να παρέχει ένα ισχυρό και διαλειτουργικό μοντέλο δεδομένων, βασισμένο πάντα στις αρχές του σημασιολογικού ιστού, για τη συνύπαρξη μουσικών και προφορικών δεδομένων σε ένα εθνομουσικολογικό αποθετήριο. Έτσι καθορίζει και συσχετίζει, με συγκεκριμένες και τυπικά καθορισμένες σχέσεις, έννοιες όπως η επιτέλεση, η καταγραφή, η εθνογραφική συνέντευξη, τα μουσικά όργανα, καθώς επίσης πληροφορίες για κοινωνικά και ιστορικά γεγονότα. Ως εκ τούτου, το εννοιολογικό μοντέλο EMCM παρέχει μια κοινή και τυπική γλώσσα για το πεδίο των εθνομουσικολογικών ψηφιακών αρχείων και δίνει την δυνατότητα στους εθνομουσικολόγους να συγκεντρώνουν και να παράγουν σημασιολογικά διαλειτουργική πληροφορία από μεγάλες συλλογές μουσικών και προφορικών δεδομένων.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Γιώργος Κίτσιος: Απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Στο ίδιο Τμήμα υποστήριξε τη διδακτορική του διατριβή με καθηγητή τον Παύλο Κάβουρα. Είναι πτυχιούχος Ενοργάνωσης, Φυγής και Διπλωματούχος Βιολιού (Ορφείο Ωδείο, τάξη Σοφοκλή Πολίτη). Έχει εργαστεί σε ερευνητικά προγράμματα του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας. Διετέλεσε έκτακτο μέλος της συμφωνικής ορχήστρας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Έχει συμμετάσχει σε αρκετές ελληνικές και διεθνείς δισκογραφικές εκδόσεις, ενώ έχει ηχογραφήσει επίσης για το θέατρο και τον κινηματογράφο. Είναι Λέκτορας Εθνομουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Κασσιανή Βαμβαδλιώτη: Γεννήθηκε στη Λέσβο το 1990. Αποφοίτησε από το Μουσικό Σχολείο της Μυτιλήνης, από όπου και πήρε τις πρώτες γνώσεις μουσικής θεωρίας, πιάνου και κιθάρας, συμμετέχοντας παράλληλα σε πληθώρα ορχηστρικών και χορωδιακών συναυλιών και μουσικών διαγωνισμών. Είναι πτυχιούχος Ανώτερων Θεωρητικών (Αρμονία, Αντίστιξη, Ενοργάνωση, Φυγή) και από το 2008 είναι σπουδάστρια της Σχολής Καλών Τεχνών του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. Κατά το διάστημα 2012-2013 επιτέλεσε πρακτική άσκηση ως βοηθός μουσικοθεραπευτή στο κέντρο Α.Μ.Ε.Α. «Ο ΩΣΤΗΡ». Το 2013-2014 ήταν ενεργό μέλος της ομάδα αυτοσχεδιασμού 6daEXIt. Έχει παρακολουθήσει αρκετά σεμινάρια με θέμα τη μουσικοθεραπεία, τον αυτοσχεδιασμό και τη μουσική παιδαγωγική.

Αλεξία Κουαλή: Γεννήθηκε το 1991 στην Πρέβεζα. Το 2004 ξεκίνησε μαθήματα πιάνου ενώ ταυτόχρονα φοίτησε στο Μουσικό Σχολείο Λευκάδας με συμμετοχές στους “Πανελλήνιους Μαθητικούς Καλλιτεχνικούς Αγώνες” στο ατομικό τραγούδι, αλλά και σε σχολικές εκδηλώσεις με έμφαση σε αφιερώματα σε κύκλους έντεχνων τραγουδιών. Είναι τελειόφοιτη στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, όπου εκπονεί τη διπλωματική της εργασία. Στο πλαίσιο των σπουδών της στο Τ.Μ.Σ έχει παρακολουθήσει σεμινάρια, ημερίδες και συνέδρια μουσικολογικού και μουσικοπαιδαγωγικού ενδιαφέροντος. Είναι μέλος σε δύο ομάδες ερευνητικού χαρακτήρα, από τον Μάρτιο του 2014 στην Ομάδα Ιστορικής Εθνομουσικολογίας με επικεφαλής τον λέκτορα του Τ.Μ.Σ. κ. Κίτσιο Γεώργιο, και από τον Σεπτέμβριο του 2014 στην Ομάδα Παλαιογραφίας Βυζαντινής Μουσικής με επικεφαλής την επίκουρη καθηγήτρια του Τ.Μ.Σ. κα. Αλεξάνδρου Μαρία. Τέλος, συνοδεύει στο πιάνο ένα σύνολο λαϊκής μουσικής που δημιουργήθηκε από σπουδαστές του Δημοτικού Ωδείου Συκεών με καθηγητή τον κ. Χρηστίδη Παναγιώτη.

Ευαγγελία Κουτή: Γεννήθηκε στα Τρίκαλα. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (2009 – 2014), ενώ υπήρξε υπότροφος του ΙΚΥ για την επίδοσή της στο προπτυχιακό επίπεδο κατά τα έτη 2009-2010 (Α΄ Έτος), 2010-2011 (Β΄ Έτος), 2011-2012 (Γ΄ Έτος). Σπούδασε Αρμονία και Αντίστιξη, και συνεχίζει τις σπουδές της στο πιάνο. Παράλληλα, έχει παρακολουθήσει σεμινάρια μουσικής παιδαγωγικής. Έγινε μέλος της Ομάδας Ιστορικής Εθνομουσικολογίας τον Νοέμβριο του 2014. Είναι, επίσης, μέλος της Ε.Ε.Μ.Ε, της ISME και της ACDA.

Δέσποινα Καλογιάννη: Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Φοίτησε στα εκπαιδευτήρια «Απόστολος Παύλος» στην Πυλαία Θεσσαλονίκης. Είναι φοιτήτρια της Σχολής Καλών Τεχνών, Τμήμα Μουσικών Σπουδών. Εισήχθη το 2012, με απολυτήριο Γενικού Λυκείου (Θεωρητική κατεύθυνση), «Άριστα». Σήμερα είναι στο 3ο έτος. Γνωρίζει επίσης Η/Υ, πιάνο και βιόλα. Μιλάει Αγγλικά και Γαλλικά. Είναι μέλος της χορωδίας της Ε.Ε.Μ.Ε. (Ελληνική Ένωση για την Μουσική Εκπαίδευση), καθώς και εθελόντρια του μη κερδοσκοπικού εθελοντικού οργανισμού «ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ».

Χρυσή Κυρατσού: Τελειόφοιτη του Τμήματος Μουσικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, όπου και εκπονεί διπλωματική εργασία στον κλάδο της Εθνομουσικολογίας. Έχει πτυχία Ανώτερων Θεωρητικών (Αρμονία και Αντίστιξη) και πτυχίο Πιάνου. Συμμετέχει στην Ομάδα Ιστορικής Εθνομουσικολογίας από την αρχή της δημιουργίας της.

Sabine Koch: Μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Σπούδασε μουσικολογία στο Πανεπιστήμιο της Λειψίας και του Εδιμβούργου, όπου και δίδαξε μουσική ανάλυση, ιστορία και φιλοσοφία της μουσικής. Απέκτησε τον διδακτορικό της τίτλο το 2014 για τη διατριβή της στον Μέντελσον από το Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου με υποτροφία από το FfWG (2010) και το Deutscher Akademischer Austausch Dienst (DAAD, 2005). Η παρούσα έρευνά της, χρηματοδοτούμενη από το ΙΚΥ, έχει τίτλο «Η σύνθεση μουσικής από την Ανατολή προς τη Δύση στον δέκατο ένατο αιώνα: η περίπτωση των Stamaty, Λάλα και Ριάδη». Οι δημοσιεύσεις της περιλαμβάνουν μελέτες στον Μπερλιόζ και τον Warlock στη γερμανική σειρά Die Großen Komponisten (Uni-edition) και αλλού, και έχει παρουσιάσει την έρευνά της σχετικά με την αισθητική του δέκατου ένατου αιώνα, την φιλοσοφία και τις θρησκευτικές θεωρίες για την τέχνη σε διεθνή συνέδρια και σεμινάρια. Έχει επίσης δραστηριοποιηθεί και ως κριτικός μουσικής και εκδόσεων μουσικών έργων.

Γεωργία Καραντώνη: Γεννήθηκε στη Δράμα, όπου ξεκίνησε τις μουσικές σπουδές της σε μικρή ηλικία. Είναι κάτοχος πτυχίων *Αρμονίας* και *Αντιστίξεως* με βαθμό Άριστα από την τάξη της Ελένης Φλώρου. Είναι μέλος της Ε.Ε.Μ.Ε., έχει παρακολουθήσει σεμινάρια μουσικοπαιδαγωγικής και έχει αναλάβει την μουσικολογική επιμέλεια και παρουσίαση ρεσιτάλ και συναυλιών. Την περίοδο αυτή προετοιμάζει το δίπλωμά της στο κλασικό τραγούδι και εκπονεί την διπλωματική της εργασία στο πανεπιστήμιο. Από το 2013 εργάζεται στη μουσική σχολή «Χορωδείο».

Γιάννης Βαλιάντζας: Διδάκτορας μουσικολογίας, με εξειδίκευση στην πληροφορική για τις ανθρωπιστικές επιστήμες και την διαχείριση πολιτισμικής πληροφορίας. Είναι υπεύθυνος ψηφιακής επιμέλειας και νέων τεχνολογιών στο Εργαστήριο Εθνομουσικολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει ιδρύσει τη NetGlobe, όπου ασχολείται ενεργά με την πληροφορική και την ανάπτυξη λογισμικού, ενώ από το 2003 δραστηριοποιείται στην παραγωγή πολιτιστικών γεγονότων έχοντας αναλάβει την οργάνωση και εκτέλεση παραγωγής για πολλές εκδηλώσεις όπερας, μουσικού θεάτρου και συμφωνικής μουσικής στο Φεστιβάλ Αθηνών, το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και Θεσσαλονίκης, το Φεστιβάλ Ναυπλίου, τις Ημέρες Μουσικής Ρόδου, καθώς και μετακλήσεις ορχηστρών και μπαλέτων από χώρες του εξωτερικού όπως Γαλλία, Γερμανία, Ρωσία, Τσεχία, Βουλγαρία, Αγγλία και Αυστρία. Έχει διατελέσει επί σειρά ετών καθηγητής κλασικής κιθάρας και καλλιτεχνικός διευθυντής στο Ελληνικό Ωδείο Δάφνης.



Aristotle University of Thessaloniki
School of Fine Arts
Department of Music Studies

STUDY DAY

URBAN CULTURAL CHANGE: TOWARDS A HISTORICAL ETHNOMUSICOLOGICAL APPROACH

(THESSALONIKI, late 19th c. – 1912)

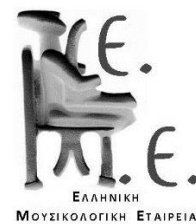
Thursday, 21 May 2015

Department of Music Studies, Thessaloniki university camp

Time: 12:30, auditorium 9

ORGANIZATION: HISTORICAL ETHNOMUSICOLOGY GROUP

Under the auspices of the HELLENIC MUSICOLOGICAL SOCIETY



HISTORICAL ETHNOMUSICOLOGY GROUP – H.E.G. (2013-)

Coordinator: George Kitsios, Lecturer in Ethnomusicology

Members:

Kassiani Vamvadliotis

Christine Zorbas

Despina Kaloyannis

Georgia Karantonis

Evangelia Koutis

Alexia Kopsalis

Chrysi Kyratsous

Thaleia Paraskevopoulos

Lydia Chatzisyneonidis

PROGRAM

12:00-12:30 Arrival – Commencement of study day

12:30-13:30 FIRST SESSION

Chair: Dr. Yiannis Valiantzas

George Kitsios

Re-constructing the ethnomusicological pasts of an urban space: Foucault's time machine data and metadata

Kassiani Vamvadliotis

Newspapers and magazines: Research methodology issues and primary source handling

Alexia Kopsalis

The Press of Thessaloniki during 1869-1912. Issues and thoughts regarding ethnomusicological research on written sources

13:30-13:45 **Discussion**

13:45-14:00 **Break**

14:00-15:00 SECOND SESSION

Chair: Dr. Sabine Koch

Evangelia Koutis

The cultural life of Thessaloniki during 1850-1912 through bibliographic sources

Despina Kaloyannis

Society, everyday life and forms of entertainment in Thessaloniki during 1875-1912 through Kostas Tomanas' work

Chrysi Kyratsous

The evolution of entertainment norms in Thessaloniki during 1903-1913, through the pages of *Alitheia* and *Nea Alitheia*

15:00-15:15 **Discussion**

15:15-15:30 **Break**

15:30-16:30 THIRD SESSION

Chair: Dr. George Kitsios

Sabine Koch

Bringing the Western Canon to Northern Greece: Emilios Riadis and Dimitrios Lalas as pioneers of art music

Georgia Karantonis

Music, entertainment and society through the internet

Yiannis Valiantzas

Conceptual Modeling in Ethnomusicological Collections

16:30-17:00 **Discussion**

END OF STUDY DAY

ABSTRACTS

George Kitsios: “Re-constructing the ethnomusicological pasts of an urban space: Foucault’s time machine data and metadata”

In order to understand the complex historical cultural context of an urban space, a systematic and multidimensional research process is of essence. One of the historiographic concepts that posed a major influence in Historical Ethnomusicology, is characterized by the emphasis on the ways a subject constructs its identity. Consequently, an *Archeology of Knowledge*, as introduced by Michel Foucault, can form a perception space where musical practices' performative nature, in fact represents the cultural framework of a community. However, which are the preconditions of such an approach? Is it thorough enough? Otherwise, why not? In which manner could the collection and development of primary tangible evidence support the creation of a flexible and multilevel knowledge base that would serve as a starting point towards an attempt to highlight the latent puzzle pieces of the "big picture"?

Kassiani Vamvadiotis: “Newspapers and magazines: Research methodology issues and primary source handling”

This speech focuses on the process of indexing as a general methodological approach and, in a broader sense, as the main source of information, considering that archival material deriving from the magazine and newspaper media of the era under examination is of great volume. The objective is also to present the research group function mode and the material currently collected.

Alexia Kopsalis: “The Press of Thessaloniki during 1869-1912. Issues and thoughts regarding ethnomusicological research on written sources”

Search and registration of Greek newspapers and magazines published in Thessaloniki between ca. 1869-1912. Research scheduled to be conducted in city libraries and archives, including scholarly research concerning the Press of the era in discussion. Investigating places containing relevant material up to 1912, while demonstrating possible difficulties encountered by young researchers.

Evangelia Koutis: “The cultural life of Thessaloniki during 1850-1912 through bibliographic sources”

The main issue of the current research is the study of Thessaloniki’s cultural life during 1850-1912 as it is presented through the existing literature. More specifically, the paper focuses on the components that constitute the cultural life of Thessaloniki’s Greek community during this certain period and concerns the quest of a related literature contemporaneous to the era being studied, as well as subsequently. Regarding the search of bibliographic sources with an issue date contemporaneous to the era, it can be noted that the main sources of information -excluded the Press (newspapers, journals)- are documents such as charters, rules and regulations, and reports released from cultural and educational societies and associations. However, what can be outlined in accordance with all of the above is a fairly limited availability of sources of that time, a matter that defines partially the subsequent bibliographic references as well, which in turn are predominantly based in primary sources. The greatest amount of information about the cultural life of the period being examined pertain primarily to the theatrical and musical activity of the city, to forms of entertainment, to the establishment of cultural, charitable and educational associations, as well as, to the educational activity in general. Simultaneously, but to a lesser extent, are presented information related to visual arts and literature (poetry and prose).

Despina Kaloyannis: “Society, everyday life and forms of entertainment in Thessaloniki during 1875-1912 through Kostas Tomanas’ work”

Ottoman Thessaloniki during 1875-1912 is of great research interest. In these years, newspapers are published, schools, colleges and some university faculties are established. Gradually the city is getting modernized. Lighting is installed, a tram is constructed and a railway system is integrated for connecting Thessaloniki with other neighboring cities. Theatrical plays, musical and choreographic performances arrive from Greece. At the same time, prominent architects construct monumental buildings. Dramas, operettas, operas, concerts and comedies are presented. During the Carnival period different sorts of celebrations take place. Moreover, philharmonic bands and army music bands march all over the city performing on streets and squares. Quite often, pupils and students sing hymns and give school performances. Cinema makes its appearance at the time, as well as the “Omilos Filomousson” cultural association is established in Thessaloniki. Finally, Thessaloniki citizens’ interest in theatre, music and almost every other cultural endeavor is strong and persistent throughout the whole historic period in reference.

Chrysi Kyratsous: “The evolution of entertainment norms in Thessaloniki during 1903-1913, through the pages of *Alitheia* and *Nea Alitheia*”

The project subject currently in progress, focuses in the depiction of the cultural life in Thessaloniki. In particular, during the years 1903-1913, based on the articles of the newspapers “Alitheia” and “Nea Alitheia”. These newspapers were mostly addressed to upper class urban social groups. Consequently, the articles on cultural life are relevant to the aimed social stratum. Specific articles from satiristic newspapers are used as additional source. This project is a review on well-established urban recreation venues such as restaurants, coffee shops, hotels, cinemas, theatres, as well as on theatre companies, galas, cultural groups and artists that were deified in the beginning of the 20th century.

Sabine Koch: “Bringing the Western Canon to Northern Greece: Emilios Riadis and Dimitrios Lalas as pioneers of art music”

Musicological discourse about the musical life of Thessaloniki during the Ottoman era has often been influenced by chauvinistic distinctions between mainstream and peripheral cultures and compromised by insufficient knowledge of the cultural practices within supposedly marginal territories. This bias has resulted in a marginalization of mid-nineteenth-century indigenous composers and a sometimes disproportionate idealization of later musicians. The current study addresses the dearth of previous research, focusing on Dimitrios Lalas (1844-1911) and Emilios Riadis (1880-1935). While Lalas’ artistic achievement has sometimes been narrowed down to that one of a Wagner epigone, Riadis’ fame widely rests on an alleged association with French impressionists on the one hand, and the creation of a genuinely national and ‘modern’ style of composition, on the other. This paper puts such points of view into perspective through a close examination of contemporaneous writings. At the same time, revealing light is thrown on the question of why past attempts of enriching indigenous music culture with Western models proceeded rather conscientiously in Thessaloniki, hampering Lalas’ and Riadis’ own artistic development and delaying a fair recognition of their work.

Georgia Karantonis: “Music, entertainment and society through the internet”

While seeking material concerning the cultural life of Thessaloniki during the period 1875- 1912, one of the sources on which someone would reasonably enlist is the internet. The World Wide Web space constitutes a first tank for pumping information, both general and specific. The findings, one could say, are limited because of how far in the past one searches of them. There are sources that operate information and reported by a historical perspective on what was happening at that time and further the city’s artistic life with plenty of photographs to accompany. By specifying the research, one discovers that there are some internet sites which contain digitized newspapers dating since 1875 onwards, therefore considered among the most useable sources, since the indexing of news and events coming from newspapers or magazines of that time was and still is sought-after amidst a wider process of collection and study of written sources like these.

Yiannis Valiantzas: “Conceptual Modeling in Ethnomusicological Collections”

Conceptual models make explicit and represent formally the knowledge of a domain. This paper presents EthnoMusic Conceptual Model, an ontology, expressed by RDFSchema, that reveals the semantics of the management of large - scale ethnomusicological collections. It is based on CIDOC CRM and FRBRoo reference models for the description of cultural heritage objects, and it is designed to cover the needs for the development, description and management of the vast majority of ethnomusicological archives involving both music material and ethnographic interviews. EthnoMusic Conceptual Model integrates concepts from ethnomusicology and cultural anthropology aiming to provide a powerful and interoperable data model, based on the principles of the semantic web, for the co-existence of musical and verbal data in an ethnomusicological repository. Thus it defines and correlates with particular and formally defined relationships the notions of performance, recording, ethnographical interview, musical instruments, as well as information about social and historic events. Hence EthnoMusic Conceptual Model provides a common and typical language for the domain of ethnomusicology digital archives enabling ethnomusicologists to gather and make semantically interoperable information from large collections of musical and verbal data.

RESUMES

George Kitsios: Graduate of the Department of Music Studies of the University of Athens where he also presented his Doctoral Dissertation (Supervisor: Pavlos Kavouras). He worked in several research projects led by the University of Athens, the Megaron – the Athens Concert Hall, as well as the Institute of Mediterranean Studies, of the Technology and Research Foundation. He also studied music theory and violin. He has played as an extra member of the Greek National Opera's Orchestra. He participated in several Greek and international discography releases, as well as in recordings for theatre and cinema productions. He is a lecturer of Ethnomusicology at the School of Music Studies, Aristotle University of Thessaloniki and a founding member of the Hellenic Musicological Society.

Kassiani Vamvadiotis: Born in Lesvos, in 1990. She graduated from the Music School of Mytilene, where she received the first lessons of music theory, piano and guitar, while participating in a variety of orchestral and choral concerts and musical competitions. She has degrees in Music Theory (Harmony, Counterpoint, Instrumentation, Fugue) and since 2008 is a student of the Faculty of Fine Arts, Department of Musicology, AUTH. Between 2012-2013 has done internships as an assistant music therapist at the center for disabled "O SOTIR". In 2013-2014 she was an active member of the group for improvisation music which called 6daEXIt. She has attended several seminars on music therapy, improvisation and music pedagogy.

Alexia Kopsalis: Born in Preveza, in 1991. She started her first piano lessons in 2004, entering the Music School of Lefkada at the same time. As a student, she participated in "Greek Student Art Competitions" where she competed on singing, as well as in annual school events dedicated to Greek popular art song cycles. She is an undergraduate student at the Aristotle University of Thessaloniki in the Department of Music Studies, currently doing research and writing her dissertation. As an undergraduate student she attended numerous seminars, workshops and conferences on musicology and music education. She is a member in two of the university's study groups, the Historical Ethnomusicology group and the Byzantine Music Paleography group, founded and directed by Dr. Kitsios Georgios and Dr. Alexandrou Maria respectively. She continues her piano studies at the municipal conservatory of Sykees, Thessaloniki, where she is active as a pianist in a folk music group put together by professor Christides Panagiotis.

Evangelia Koutis: Born in Trikala. She is a graduate of the department of Music Studies of the Aristotle University of Thessaloniki (2009 - 2014) and holds a scholarship from the Greek State Scholarship Foundation (IKY) being awarded for her distinctive performance in her undergraduate studies during the academic years 2009-2010, 2010-2011 and 2011-2012. She has studied Music Theory (*Harmony* and *Counterpoint*) and continues her piano studies. In addition, she has attended seminars in the field of Music Education. She became a member of the Historical Ethnomusicology Group in November 2014. She is also a member of E.E.M.E, ISME and ACDA.

Despina Kaloyannis: Born in Thessaloniki. She graduated the private Educational Establishment "Saint Paul" in the municipality of Pylaia, Thessaloniki. She is currently a student at the Department of Music Studies of the School of Fine Arts, of the Aristotle

University of Thessaloniki. She entered in 2012 after passing the Greek national exams with the mark of “Excellent” on her high school diploma (Theoretical Direction). She is now on the 3rd year of her studies. She speaks English and French. She also has efficiency on using computers. She plays the piano and the viola. Lastly, she is a member of the G.S.M.E (Greek Society for Music Education) choir. She is also a volunteer at the non-profitable voluntary organization “The smile of the child”.

Chrysi Kyratsous: Student of the Department of School of Music of the School of Art of the Aristotle University. Her graduate thesis in progress is in the area of Ethnomusicology. She has diplomas on Music Theory as well as on the Piano. She is a member of the Historical Ethnomusicology Group since it was founded.

Sabine Koch: Post-doctoral researcher at the Ionian University. She studied musicology at the Universities of Leipzig and Edinburgh where she taught on musical analysis as well as music history and philosophy. She was awarded a PhD in 2014 for her dissertation on Mendelssohn and has been the recipient of a FfWG grant (2010) and a fellowship from the Deutscher Akademischer Austausch Dienst (DAAD, 2005). She is currently working on the I.K.Y.-funded project ‘Composing Art Music from East to West in The Long Nineteenth Century: The Case of Stamaty, Lalas and Riadis’. Her published articles include studies of Berlioz and Peter Warlock in the German series *Die großen Komponisten* (uni-edition) and elsewhere, and she has presented her research on nineteenth-century aesthetics, philosophy and religious theories of art at international conferences and seminars. She has also been active as a music critic and CD reviewer while graduating in music.

Georgia Karantonis: Born in Drama, where she began her musical studies at an early age. She holds a degree in Harmony and Counterpoint with distinction from the class of Helen Florou. She is a member of E.E.M.E., she has attended seminars in the field of music education and she has assumed musicological editing and presenting recitals and concerts. During this period, she is preparing her diploma in classical singing and writing her thesis at the university. Since 2013 she is working in the music school "Chorodeio".

Yiannis Valiantzas: Musicologist (PhD), specialized in digital humanities and cultural information management. He is in charge of digital curation and new technologies in Ethnomusicology and Cultural Anthropology Laboratory in Athens University. He has founded NetGlobe, a software development firm. Since 2003 he is active as a producer organizing opera, musical theater and symphonic music events for Athens Festival, Athens and Thessaloniki Concert Hall, Nafplion Festival, Music in Rhodes and inviting orchestras and ballet companies from France, Germany, Russia, Check Republic, Bulgaria, England and Austria. For several years he worked as a classical guitar professor and served as artistic director in Dafni Hellenic Conservatory.